

SESSIÓ INFORMATIVA

ELS ROLS DELS I LES
PROFESSIONALS DE LA
PSICOLOGIA ALS
TRIBUNALS DE **JUSTÍCIA**

Col·legi Oficial de
Psicologia de Catalunya

ÍNDEX

El Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya **(COPC)**

Els diferents rols del psicòleg/òloga:

1. Psicologia forense
2. Psicologia clínica i psicoteràpia
3. Psicologia i mediació
4. Coordinació de parentalitat

Quadre resum

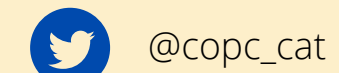
EL COPC

El Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya és una corporació de dret públic que té com a funció principal representar els interessos de la professió, vetllar pel prestigi, la qualitat i la defensa de les intervencions professionals, preservar la praxi de cada actuació i recolzar en el procés d'exercir-la, garantint als ciutadans l'ordenació de la professió i la qualitat òptima de l'atenció i del servei.

La col·legiació és obligatòria per a totes les persones que amb el títol oficial exerceixin la professió única o principalment dins del seu àmbit territorial.

Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya
c/ Rocafort, 129
08015 Barcelona
+34 932 478 650
copc@copc.cat
www.copc.cat

@copc_cat

fb.com/copc.cat

linkedin.com/copc

@copc_cat

Delegació de Girona

Ptge. Farinera Teixidor, 1
17005 Girona
+34 972 222 710
copc.gi@copc.cat

Delegació de Lleida

c/ Acadèmia, 14, 4t
25002 Lleida
+34 973 230 437
copc.ll@copc.cat

Delegació de Tarragona

Avda. Ramón y Cajal, 11, 1r 2a
43001 Tarragona
+34 977 214 102
copc.t@copc.cat

FUNCIONS DEL COPC

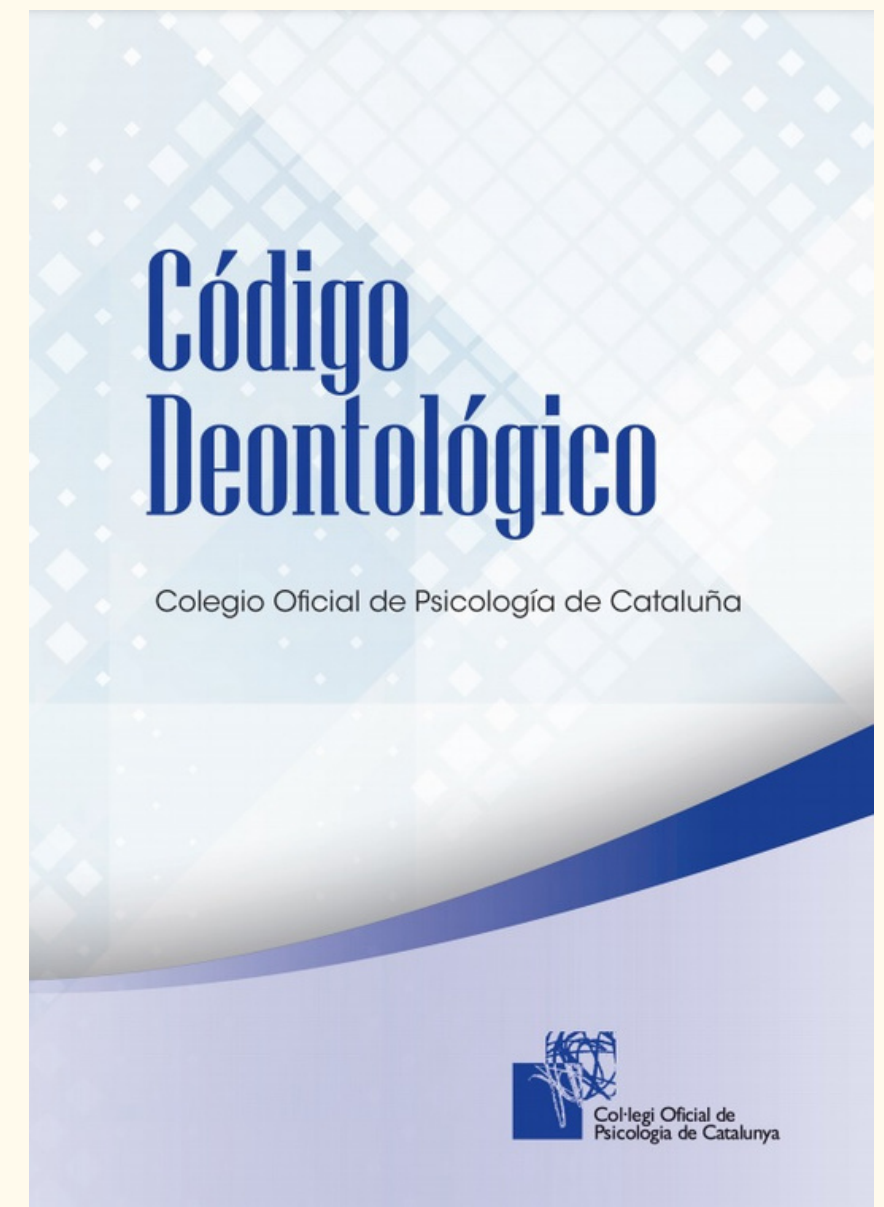
1.

VETLLAR PER L'ÈTICA PROFESSIONAL I PEL RESPECTE ALS DRETS DE LA CIUTADANIA

La Comissió Deontològica és un òrgan col·legial de caràcter deliberant i consultiu, que actua per delegació de la Junta de Govern i que té per missió intervenir en tot el que es relaciona amb l'ètica, la deontologia i l'exercici professional.

En l'àmbit jurídic, les sancions deontològiques ocorren...

- Ψ Quan els/les professionals que exerceixen dins d'aquest àmbit no tenen la formació i especialització suficient.
- Ψ Quan es realitzen dictàmens mitjançant metodologia inadequada, insuficient o sense suport científic.
- Ψ Quan s'emeten judicis sobre una persona sense haver-la avaluat.

FUNCIONS DEL COPC

2.

PROMOURE I DESENVOLUPAR LA FORMACIÓ PROFESSIONAL, I DEFINIR I REGULAR LES DIFERENTS ESPECIALITATS PROFESSIONALS

- Ψ Secció d'Alternatives per a la Resolució de Conflictes (ARC)
- Ψ Secció de Psicologia Clínica, de la Salut i Psicoteràpia
- Ψ Secció de Psicologia Coaching
- Ψ Secció de Psicologia de les Dones, Gèneres i Diversitat
- Ψ Secció de Psicologia de l'Educació
- Ψ Secció de Psicologia d'Emergències
- Ψ Secció de Psicologia de l'Esport
- Ψ Secció de Psicologia Jurídica
- Ψ Secció de Neuropsicologia
- Ψ Secció de Psicologia de la Intervenció Social
- Ψ Secció de Psicologia de les Organitzacions i el Treball
- Ψ Secció de Psicologia del Trànsit i de la Seguretat

La psicologia consta de múltiples especialitzacions, representades en les diverses seccions del COPC. Cada secció emet les seves pròpies acreditacions

L'**Acreditació Professional en Psicologia** és un reconeixement de les competències professionals adquirides per un/a psicòleg/òloga en un àmbit d'intervenció concret.

FUNCIIONS DEL COPC

3.

FACILITAR, A REQUERIMENT DE JUTJATS I TRIBUNALS, EL NOM DE LES PERSONES COL·LEGIADES DESIGNADES PER A ACTUAR COM A PROFESSIONALS (PERITS AVALUADORS, MEDIADORS, TERAPEUTES FAMILIARS, COORDINADORS DE CRIANÇA...) EN ASSUMPTES JUDICIALS O, SI ÉS PROCEDENT, PROPORCIONAR UNA LLISTA ESPECÍFICA DE PERSONES COL·LEGIADES

LLISTATS
DE PERITS EXPERTS
ALS TRIBUNALS (TIP),
EN COPC.CAT
SECCIO@COPC.CAT
I ALS
TRIBUNALS

PSICOLOGIA FORENSE

- Avaluatiu
- Ajuda en presa de decisions judicials
- Temporal (nombre limitat de sessions)
- Especialitzacions: penal, família, civil... també per àmbits, com la neuropsicologia forense

PSICOLOGIA CLÍNICA I PSICOTERÀPIA

- Assistencial
- Diagnòstic i tractament
- Transversal
- Especialitzacions: adults, infantojuvenil, família, parella... o per trastorns específics
- Si consta de secret professional

PSICOLOGIA I MEDIACIÓ

- Resolució de conflictes
- Gestió de conflictes
- Transversal
- Especialitzacions: familiar, comunitària, penal

COORDINACIÓ DE PARENTALITAT

- Rol híbrid, de salut mental i jurídic
- Centrat en les necessitats dels nens, nenes i adolescents (NNA)

1. PSICOLOGIA FORENSE

ROL

El/la psicòleg/òloga forense actua com a perit en el procés judicial, emet informes pericials psicològics.

FUNCIÓ

Dotar el procés judicial d'uns principis, tècniques i instruments psicològics que permetin una valoració més objectiva de les conductes amb implicacions legals, i que ajudin al jutge o jutgessa en la seva presa de decisions.

COMPETÈNCIES PRÒPIES

- Ψ Coneixements aplicats, avançats i especialitzats en l'àmbit jurídic-forense
- Ψ Habilitats aplicades fent ús de recursos científics i professionals
- Ψ Coneixement previ de la legislació vigent i conclusions adequades a la lex artis
- Ψ Actitud professional a partir del Codi deontològic i capacitat de presa de decisions d'una manera crítica sobre procediments d'avaluació i intervenció en psicologia forense. Coneixement de les lleis reguladores de l'exercici.

Llei 1/2000 de 7 de gener d'enjudiciament civil (secció cinquena, sobre el dictamen dels perits) i Llei d'enjudiciament criminal 38/2002 (capítol VII, sobre l'informe pericial)

1. PSICOLOGIA FORENSE

QUAN SOL·LICITAR UNA ACTUACIÓ?

ÀMBIT FAMILIAR	ÀMBIT PENAL	CIVIL-LABORAL-SOCIAL	
<ul style="list-style-type: none">Ψ Anàlisi exhaustiva de la situació psicològica i social de la famíliaΨ Valoració de les competències parentalsΨ Valoració de la idoneïtat del model de guarda, règim d'estades i pla de parentalitat d'acord amb l'interès dels NNAΨ Realitzar recomanacions tècniques dirigides a desescalar el conflicte	<p>ENCAUSAT/ADA</p> <ul style="list-style-type: none">Ψ Capacitats volitives<ul style="list-style-type: none">-Personalitat: control d'impulsosΨ Capacitats cognitives<ul style="list-style-type: none">-Alteració psíquica (avaluació de la psicopatologia)Ψ Risc de violència (física, sexual, psicològica)<ul style="list-style-type: none">-Pronòstic emès mitjançant protocols específics	<p>VÍCTIMA</p> <ul style="list-style-type: none">Ψ Valoració de les seqüeles psicològiques i de l'impacte en les diferents esferes: personal, social, familiar...Ψ Credibilitat del testimoniatge<ul style="list-style-type: none">-Delimitació del procediment (Ej: entrevista cognitiva - SVA -CBCA)Ψ Anàlisi de la simulació:<ul style="list-style-type: none">-Revisió mèdica de signes sospita simulació (Muñoz, 2012)Índexs de simulació proves psicomètriquesProves específiques (SIMS)	<ul style="list-style-type: none">Ψ Incapacitacions. Capacitacions d'actuar o testar: recomanació expertesa neuropsicològicaΨ Seqüeles d'accidents de trànsit: valoració de seqüeles psicològiques i quantificació del malΨ Assetjament laboral: anàlisi de situacions d'assetjament en l'entorn laboral i repercussions psicològiques en les víctimes. Necessari contrast amb proves específiques.Ψ Altres intervencions en les quals es requereixin valoracions psicològiques o psicopatològiques

1. PSICOLOGIA FORENSE

INFORMACIÓ D'INTERÉS

Estructura d'un informe pericial:

- Presentació
- Delimitació de l'objecte
- Metodologia
- Antecedents
- Resultats
- Conclusions
- Recomanacions

Principis bàsics:

- Principi d'interès superior del menor d'edat
- Confidencialitat
- Imparcialitat i objectivitat
- Responsabilitat i competència

Els principis d'imparcialitat i de competència requereixen que els perits no siguin o no hagin actuat com a psicoterapeutes, mediadors o tinguin relació amb la/les persona/es avaluada/es.

NEUROPSICOLOGIA FORENSE

ROL

El/la professional de la neuropsicologia clínica ha de relacionar les troballes neuropsicològiques amb els problemes legals rellevants i ha de saber comunicar les implicacions neuropsicològiques en la “qüestió forense”. La neuropsicologia forense és l'aplicació de la ciència de les relacions cervell-comportament en la presa de decisions legals.

FUNCIONS

Tracta de detectar i establir una relació entre les zones anatòmiques i les funcions cognitives/conductuals que s'hagin vist afectades. Entre les possibles afeccions trobem:

- Malalties neurodegeneratives: Alzheimer, esclerosi múltiple, Parkinson, etc.
- Trastorns del desenvolupament: epilèpsia, paràlisi cerebral, TDAH (trastorn per dèficit d'atenció/hiperactivitat), etc.
- Traumatismes cranioencefàlics (TCE)
- Accidents cerebrovasculars (ACV)
- Tumors cerebrals
- Consum de drogues i neurotòxics
- Violència i maltractament

NEUROPSICOLOGIA FORENSE

QUAN PUC SOL·LICITAR EL PERITATGE?

- Sempre que un/a client (pacient) o els seus familiars manifestin algun canvi en el seu estat cognitiu, en el seu funcionament diari o en el seu comportament.
- Quan hi hagi una lesió del sistema nerviós central.

EXEMPLE D'ÀREES D'INTERVENCIÓ

- DRET CIVIL. Incapacitat civil, capacitat per a atorgar testament, responsabilitat civil, incapacitats laborals, avaluació de competències civils en l'acompliment parental, capacitat per a conduir, capacitat financera, capacitat per a prendre decisions sobre tractament mèdic...
- DRET PENAL. Homicidi, delicte sexual, estafa (assessorant el tribunal del funcionament cognitiu i de la seva competència mental en relació amb la responsabilitat criminal)...
- DRET LABORAL. Malaltia degenerativa, accident de trànsit, intoxicació per exposició a substàncies tòxiques... (Dictaminar l'estat cognitiu d'una persona per a l'acompliment del seu treball, i si existeix o no lesió neuropsicològica).

NEUROPSICOLOGIA FORENSE

INFORMACIÓ D'INTERÈS

- És una àrea d'especialització diferent de la psicologia forense o de la neuropsicologia clínica.
→ És molt Important estar especialitzat/ada!
- Basa les seves troballes en proves que compleixen amb estàndards psicomètrics.
→ És una ciència objectiva.
- Es recolza en tècniques de neuroimatge, informes mèdics, electroencefalogrames, etc.

2. PSICOLOGIA CLÍNICA/PSICOTERÀPIA

ROL

El seu rol és principalment assistencial, intervenint quan es detecta alguna problemàtica (psicopatològica) a nivell relacional o individual.

Pot atendre a nivell familiar, de parella o individual.

FUNCIÓ

S'orienta a la prevenció i el tractament d'un trastorn mental, malestar emocional, sofriment relacional o situació vital problemàtica.

Implica la relació i comunicació entre un/a professional degudament format/ada i un/a o més pacients/clients/usuaris. Els objectius principals són el diagnòstic i el tractament, i els destinataris són els propis pacients.

2. PSICOLOGIA CLÍNICA/PSICOTERÀPIA

COMPETÈNCIES PRÒPIES

- Ψ Diagnòstic i Tractament. Psicopatologia. Objectius terapèutics.
- Ψ Resolució de la problemàtica mitjançant un canvi personal.
- Ψ Derivacions específiques.
- Ψ Emissió d'informes clínics.

QUAN SOL·LICITAR LA SEVA ACTUACIÓ?

Quan s'identifiqui una interferència rellevant i incapacitant en alguna de les àrees bàsiques de qualsevol persona, deguda a una alteració conductual o emocional.

El professional estudiarà les possibles causes d'aquesta alteració i determinarà, primer, si ha d'intervenir i, segon, quin tipus d'intervenció es requerirà per a la seva resolució.

2. PSICOLOGIA CLÍNICA/PSICOTERÀPIA

INFORMACIÓ D'INTERÈS

- El grau de voluntarietat per part del demandant d'ajuda és variable (vs. la mediació, on el procés és clarament voluntari).
- L'informe psicològic clínic té una intenció avaluativa definida per objectius terapèutics.
- La informació compartida ha de ser rellevant al fet concret que es valora i és necessàriament parcial.

IMPORTANT: Actua com a perit – testimoni.

El/la psicòleg/òloga clínic/a o sanitari/ària pot ser requerit/ida pels tribunals, i té l'obligació de contestar a quantes preguntes se li formulin. No obstant això, la seva funció assistencial és incompatible amb la funció de peritatge, encara que pot citar-se com a perit-testimoni.

PRIVACITAT I CONFIDENCIALITAT

- La psicoteràpia consta de secret professional.
- "En el procés de consentiment informat cal informar dels límits de la confidencialitat. Es considera com a límit, a més dels establerts per la Llei, el possible risc greu pel propi usuari, per a terceres persones o per al mateix professional" (Article 39 del Codi Deontològic).
- És important que els límits de la confidencialitat siguin clars i que la família n'estigui informada.
- El o la psicoterapeuta ha de poder coordinar-se amb altres/as professionals implicats/ades en el cas.

3. PSICOLOGIA I MEDIACIÓ

ROL

El/la professional de la psicologia com a facilitador/ora del fet que crea l'espai i les condicions per al diàleg.

FUNCIÓ

La Mediació és el mitjà de resolució de conflictes en què dues o més parts intenten aconseguir voluntàriament les solucions dialogades més satisfactòries amb l'ajuda d'un/a professional de la mediació. Promou la col·laboració i el suport permanent del professional i les parts, en un treball en equip on són i se senten part del seu procés de millora.

COMPETÈNCIES PRÒPIES

El/la professional de la psicologia en mediació posseeix formació i experiència en:

- Ψ Tècniques per a la detecció i gestió de les necessitats.
- Ψ Tècniques per a la creació de canals de comunicació òptims.
- Ψ Competències personals i professionals: actitud conciliadora, sinceritat, autenticitat, formació i ètica.
- Ψ Capacitat d'escoltar les parts perquè se sentin enteses i valorades, facilitant el diàleg.
- Ψ Tècniques per a la detecció i derivació a altres serveis, en cas de ser necessari.

3. PSICOLOGIA I MEDIACIÓ

QUAN SOL·LICITAR UNA ACTUACIÓ?

Quan les parts vulguin tractar els seus conflictes a través d'una alternativa pacífica al procés judicial.

AVANTATGES

- Permet solucions a mesura, ajustades a les necessitats de les persones implicades.
- Protegeix les relacions.
- Evita l'estrès dels litigis judicials, els seus costos emocionals, econòmics i de temps.
- Augmenta el grau de satisfacció i la probabilitat de compliment dels acords aconseguits.

3. PSICOLOGIA I MEDIACIÓ

PRINCIPIS

De voluntarietat, confidencialitat, flexibilitat, neutralitat i prevenció.

Retorna la responsabilitat a les parts.

A causa de la confidencialitat, no hi ha informes, únicament l'acta final consensuada per les parts.

Degut també a la confidencialitat, el mediador/a no serà cridat/ a declarar per cap de les parts en casos que tinguin curs judicial.

COMPETÈNCIES DEL PSICÒLEG/ÒLOGA MEDIADOR/A

- Ψ Té una base sòlida en comunicació interpersonal, element central en la resolució de conflictes.
- Ψ Coneix i treballa amb metodologies concretes de la psicologia, la conflictologia i la mediació.
- Ψ Té coneixements sobre el marc legal, els tipus de conflictes i l'àmbit en què treballen.
- Ψ Té habilitats d'empatia i gestió de les relacions personals.

*IMPORTANT: l'excepcionalitat dels casos de violència.

4. COORDINACIÓ DE PARENTALITAT

ROL

El/la coordinador/a de parentalitat (CP) ajuda els progenitors implicats en una coparentalitat altament conflictiva a aplicar el seu pla de parentalitat, centrant-se en les necessitats dels fills i les filles.

FUNCIÓ

Evaluació, orientació, coordinació amb altres professionals, gestió del cas i gestió de conflictes.

COMPETÈNCIES PRÒPIES

- Ψ Intervenció especialitzada en coparentalitat conflictiva.
- Ψ Professional amb experiència en treball amb famílies.
- Ψ Àmplia experiència en l'exercici de la professió amb progenitors litigants.
- Ψ Formació i experiència en l'àmbit de la mediació familiar i la gestió de conflictes.
- Ψ Formació en violència familiar i en la parella.

4. COORDINACIÓ DE PARENTALITAT

QUAN SOL·LICITAR LA SEVA ACTUACIÓ?

Criteris per a fer una derivació a Coordinació de Parentalitat:

- Acumulació de demandes i procediments: recurs sistemàtic al litigi.
- Cronicitat: persistència del conflicte en el temps, anys després de la separació.
- Alt nivell d'ira i hostilitat entre progenitors.
- Rebuig dels fills/es a relacionar-se amb un progenitor.
- Història de violència en la parella.
- Temes familiars complexos que requereixen una gestió intensiva del cas.
- Addiccions, trastorns de personalitat o altres trastorns de salut mental que influeixen en la dinàmica familiar.

*IMPORTANT: Actuació principalment en execució de sentència.

4. COORDINACIÓ DE PARENTALITAT

INFORMACIÓ D'INTERÈS

- Àmbit d'actuació principalment privat. Valorar els costos econòmics per a les famílies.
- Beneficis del professional de la psicologia com a coordinador/a de parentalitat: formació específica en salut mental, psicologia infantil, abordatge psicològic de vincle familiar i de les relacions, en violència familiar, etc.

DESIGNA IDEAL

Descripció de la coordinació de parentalitat.

Objectius específics.

Competències que se li atorguen (amb qui reunir-se, a qui contactar...).

Distribució dels pagaments dels progenitors.

Periodicitat dels informes al jutjat.

Durada del procés.

Circumstàncies en les quals es pot parar el procés.

QUADRE RESUM

	FORENSE	CLÍNICA/ PSICOTERÀPIA	MEDIACIÓ	COORDINACIÓ PARENTALITAT	PUNTS DE TROBADA
Objectiu	Assessorar amb coneixements tècnics als tribunals	Objectiu terapèutic Diagnòstic i tractament	Resolució de conflictes i aconseguir acords en forma de document escrit	Implementar un pla de parentalitat	Supervisió dels contactes o relacions paternofilials i pal·liar efectes de conflictivitat adulta
Imparcialitat i objectivitat	Sí	No	Sí	Sí	Sí
Confidencialitat	No	Sí	Sí	No	No
Voluntarietat	Sí	Sí	Sí	Sí	No
Formació especialitzada	Sí	Sí	Sí	Sí	Sí
Informes	Informe pericial	Informe assistencial	No	Informes de progrés	Informes valoració seguiment proposta
Moment d'actuació	Durant el procés judicial	Durant i posterior al procés judicial	Anterior, durant i posterior al procés judicial	Posterior al procés judicial	Durant i posterior al procés judicial
Àmbits d'actuació	Públics (IMLC, EATAF, EATP) Privats Conveni (COPC TIP)	Públics Privats Concertats	Públics (CMC) Privats Conveni (COPC)	Privats	Públics

IMLC: Institut de Medicina Legal de Catalunya.

EATAF: Equip d'Assessorament Tècnic en l'Àmbit de la Família.

EATP: Equips d'Assessorament Tècnic Penal.

CMC: Centre de Mediació de Catalunya.

Gràcies!

Col·legi Oficial de
Psicologia de Catalunya

